

FEJEZETEK A BETEGELLÁTÁS
LEHETŐSÉGEIRŐL

PROGRESSZÍV BETEGELLÁTÁS

I. KÖTET

Szerkesztette:
CSÉPÁNYI ATTILA

1987

TARTALOM

I. KÖTET

Bevezetés	
I. A progresszív betegellátás alapelvei (Csépanyi Attila, Mányi Géza)	
A progresszív betegellátás fogalma	3
Történelmi áttekintés	4
A progresszív betegellátás rendszere	6
Az intenzív ellátás	6
Intenzív osztály	7
Szubintenzív részleg	7
Normál, vagy aktív, vagy közbenső, vagy rövid ápolási idejű kórházi ellátás	8
Önellátó egységek	8
Hosszu ápolási idejű ellátás	12
A rehabilitációs osztály	12
Krónikus betegek osztályai	12
Betegotthon	13
Átmeneti intézetek	14
Házi betegellátás	15
A progresszív és folyamatos ellátás összefüggései	19
A kórházi befogadás, betegfelvétel az aktív kórházban	19
A folyamatos kórházi betegfelvétel funkciói	20
A betegfelvételi funkciók elhelyezése	20
A betegfelvételi osztály	22
Betegfelvételi és sürgősségi betegellátó osztály	24
A gondozás	24
A rehabilitáció	27
A progresszív ellátás epidemiológiai vonatkozásai	31
Az intenzív betegellátás indikációi	31
A betegek csoportosítása az ápolási szükséglet szerint	31
Az önellátó egység beteganyaga	32
A betegotthonok beteganyaga	33
A betegek ellátás iránti igényeinek felmérése	33
A betegek állapotának felmérése	34
A betegek osztályozása	35
Progresszivitás a pszichiátriában	35
A fekvőbeteg intézeti ágyak iránti szükséglet	36
Hazai problémák és ezzel kapcsolatos feladatok	38
A progresszív betegellátás megvalósításának javasolt programja	39
Összefoglaló jegyzék a teendőkről	40
A folyamatos üzemelésű kórház szerepe a progresszív betegellátásban	43
Az intézményközi betegáramlás folyamatossága	47
A mentőszolgálat szerepe a progresszív betegellátásban	47
Irodalom	48

II. Munkaerőgazdálkodás lehetőségei a progresszív ellátásban

(Füzi István)

A társadalom és az egészségügy fejlődése összhangjának követelménye.	51
Az egészségügyi ellátás arányos fejlesztési feltételeinek biztosítása	52
Az egészségügyi ellátás strukturájának fejlődési iránya, mint a munkaerőt befolyásoló legfontosabb tényező.	54
A progresszív betegellátás mint a jövő egészségügyének egyik leghatékonyabb szervezési-fejlesztési iránya.	54
A progresszív betegellátás szükségessége	54
A progresszív betegellátás megvalósításának szervezési követelmények	56
A megelőzés szemléletének mint az egészségügyi ellátás fő irányának várható érvényesülése a progresszív ellátásban	58
A progresszív betegellátás megvalósításának gazdasági feltételei	58
A progresszív betegellátás várható eredményei.	59
Irodalom	60

III. Traumatológia

A sebellátás általános elvei (<i>Sebestyén Mihály</i>).	63
A sebek osztályozása	63
Sebellátás	64
Sebellátás különböző ellátási szinteken.	64
Hasi sérülések (<i>Sebestyén Mihály</i>).	65
Medencesérülés (<i>Fekete György</i>)	68
Peremtörés	69
Medencegyűrű szétválás	69
Acetabulumtörés.	70
Csipőficam	71
Alsóvégtagsérülés (<i>Fekete György</i>).	72
Combnyaktáj.	72
Combnyaktörés.	72
Tomportörés.	73
Combcsonttörés	74
Tompor alatti törés.	74
Diafizitörés	75
Térdközeli törés	76
Térd	76
Izületi vérömleny.	76
Szalagsérülések.	76
Meniscus sérülés	77
A feszítő apparátus sérülése	77
Ficamok.	78
Lábszár	78
Tibiafej sérülés	78
Diafizistörés.	78
Bokafeletti törés.	78
Achilles in sérülés.	78
Boka	78
Láb	79
Ugrócsont.	79
Sarokcsont	79
Ugrócsont alatti ficam	79
Metatarsus törés	79
Felsővégtagsérülés (<i>Fekete György</i>)	80
Vállöv	80
Kulcscsonttörés	80
Akromioklavikuláris ficam.	80

A rotator mandzsetta	80
Lapockatörés	81
Vállficam	81
Felkar	81
Proximális vég	81
Diafizis	81
Disztális vég	82
Biceps szakadás.	83
Könyök	83
Ficam.	83
Radius fejecs törés.	83
Olecranontörés	84
Alkar.	84
Diafizis törés	84
Tipusos radiustörés.	84
Kézsérülések (<i>Renner Antal</i>)	84
Bevezető.	84
Általános alapelvek.	85
A kézsérült vizsgálata	85
Anamnézis.	85
Betegvizsgálat	85
Dokumentáció	87
Műtét előtti tennivalók.	87
Érzéstelenítés	87
Atraumatikus műtéti technika	88
Műtét utáni tennivalók	89
Bőrsérülés	89
Körömágy sérülés	90
Amputáció	90
Replantáció.	91
Insérülés	92
Hajlítói sérülés	92
Feszítői sérülés	94
Idegsérülés.	95
Érsérülés	95
Csontsérülés	96
Ficam, ízületi szalagsérülés	97
Égés, fagyás, vegyi ártalom	98
Súlyos, komplex kézsérülés	98
Fertőzések	99
A kéz egyéb betegségei	100
Mellkassérültek progresszív ellátása (<i>Szabó Győző</i>)	103
Bevezetés	103
Alapellátás.	104
Szakrendelés	104
Kórházi alapellátás (városi kórház, megyei kórház)	105
Sürgősségi betegellátó osztály.	105
Traumatológiai osztály, vagy részleg.	106
Kórházi szakellátás és speciális osztályok.	106
Mellkassebészeti részleg és osztály	106
Intenzív betegellátó osztály	107
Szív- és nagyérsebészeti osztály	107
Mellkasi lágyrészsérülések	108
Sternum törés	109
Bordatörések	110
Intrapleurális traumás elváltozások.	112
Tüdősérülések	114

Légcső és hörgősérülések116
A rekesz sérülései117
Nyelőcső sérülések118
Mediastinum sérülések119
Sziv- és pericardium sérülések.120
Nagyérsérülések121
A perifériás idegek sérülése (Münich Béla).123
Csigolyatörések és ficamok (Münich Béla).124
A csigolyatörések és ficamok kezelése125
A politraumatizáltak ellátása (Münich Béla)126
Légzészavarok127
Keringési zavarok129
A tudatállapot zavarai.129
Egyéb sérülések132
A traumás sokk (Münich Béla).137
Felismerése, kórismézése138
Kezelése139
Irodalom142

IV. Mozgásszervi károsodottak és fogyatékosok rehabilitációja

(Borsay János)

Általános rész.145
Bevezetés145
A mozgásszervi betegek orvosi rehabilitációjának hazai szervezete, ellátási szintek.147
Foglalkozási rehabilitáció a napi gyakorlatban.148
Részletes rész152
Végtaghiányok és deformitások152
Az izmok és támasztószervek rendszerbetegségei.156
Infantilís cerebrális paresis (ICP)158
Gyulladások (reumás) és degeneratív ízületi betegségek: hemofiliás	
Ízületi károsodás161
Törések, ficamok és egyéb baleseti sérülések.168
Gerincvelői károsodások (spina bifida, csigolyatörés és gerincvelői harántsérülés, sclerosis multiplex)172
Hemiplégek rehabilitációja (agyi keringési zavara, baleset, daganat okozta agyi károsodások)174
Függelék: gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök mozgásszervi károsodottak részére (Dr.Plesa István).179

V. Termikus sérülések

(Novák János)

Égési sérülés191
Morbidityás191
A termikus trauma gyógykezelése sokprofilu team munkája192
Égési sérülések progresszív ellátási rendszere Magyarországon193
A termikus szövetelhalás mélységének diagnózisa195
Kezelés az alapellátás keretében196
Szakorvosi (rendelőintézeti) ellátás197
Az égett sérült elhelyezése a kórházban, a gyógykezelés megszervezése199
A gyógykezelés tartalma a progresszív ellátás egyes szintjein201
Munkaképesség megítélése204
Utógondozás.206
Fagyási sérülés208
Morbidityás211
A progresszív ellátás szintjének megválasztása, a gyógykezelés tartalma211

Általános lehülés211
Morbiditás211
A progresszív ellátás szintjének megválasztása, a gyógykezelés tar- tama211
VI. Sugárbetegségek <i>(Bernát Iván)</i>	
A heveny sugárbetegség.219
Az idült sugárbetegség.227
Radioaktív anyagok inkorporációja által előidézett idült sugárbe- tegség klinikumának és lefolyásának sajátosságai.229
Kombinált sugársérülés.231
A heveny sugárbetegség és a mechanikai trauma kombinációja.232
A heveny sugárbetegség és az égési betegség kombinációja.233
Sugárvédő vegyületek (radioprotektorok)235
Irodalom236
VII. Sebészet	
Általános sebészet.237
A nyak sebészete <i>(Békássy Szabolcs)</i>237
Fejlődési rendellenességek.237
Sipolyok237
Tömlők237
Nyaki borda237
Ferde nyak.237
Nyaki nyirokcsomók.238
Heveny és idült gyulladások238
Hodgkin kór238
Lymphoblastoma makrofolikulare.238
Biopsia238
Daganatok238
Pajzsmirigy sebészi betegségei.239
Struma formái239
Hyperthyreosis.240
Thyreotoxicus krízis.240
Daganatok241
Mellékpajzsmirigy241
Az emlő betegségei <i>(Kiss Béla)</i>242
Fejlődési és alaki rendellenességek242
Gyulladások242
Mastopathia243
Jóindulatu daganatok.244
Rosszindulatu daganatok244
Emlőrák244
Paget-rák244
Emlősarcoma244
Hasi sebészet245
A hasfal sebészi betegségei <i>(Péterffy Árpád)</i>245
A progresszív betegellátás alapelvei.245
Veleszületett elváltozások.246
Köldöksipolyok, cysták246
Szerzett elváltozások246
Görcsök - spasmusok246
Gyulladások247
Köldökgyulladás247
Váladékozó köldök247
Postoperatív sinergista bakterialis gangraena247

Daganatok	248
Jóindulató daganatok	248
Rosszindulatu daganatok.	248
A hashártya sebészi betegségei (<i>Péterffy Árpád</i>).	249
Veszülettett elváltozások	249
Szerzett elváltozások	249
Ascites	249
Haemoperitoneum.	249
Pneumoperitoneum	250
Gyulladások	250
Fertőzőes hashártyagyulladás.	250
Diffuz heveny hashártyagyulladás	250
Primér streptococcus, vagy pneumococcus peritonitis.	252
Gonococcus peritonitis	252
Peritonitis tuberculosa.	252
Nem baktériális peritonitisek.	252
Hasüri tályokok	253
Subfrenikus tályog	253
Kismedencei tályogok	253
Sérvek (<i>Várhelyi Imre</i>)	254
A sérv fogalma, kialakulása, jellemzői	254
Sérvműtétek szövődményei	261
A gyomor és duodenum sebészete (<i>Gergely Mihály</i>).	261
Gyomorrák	261
A gyomorrák szövődményei	263
Rákelőző állapotok	264
Csonk-carcinoma	264
Gyomorrák-recidiva. Gondozás	264
Jóindulatu gyomordaganatok	265
Nem mucosa eredetű gyomor-malignomák	266
Gyomorfekély	266
A gyomorfekély szövődményei.	267
A szövődmények kezelésének elvei	268
Gyomorfekély vagotomia és drainage-műtét után.	268
Gyomor-phlegmone	269
Corrosiv-gyomorsérülés	269
Gyomor-diverticulum.	270
Idegen-test(ek)	270
Nyombél	270
Nyombélfekély.	270
A nyombélfekély szövődményei	272
A nyombélfekély kiujulása.	275
A nyombél szükülete, vagy passzázs-zavara.	277
Vékonybél (<i>Kiss János István</i>)	278
Fejlődési rendellenességek	278
Idegentestek	280
Sérülések	280
Gyulladások.	281
Sipolyok	282
Ileusok	283
Daganatok.	284
Appendicitis (<i>Kiss Béla</i>)	285

Vastagbél és végbél (<i>Gergely Mihály</i>)	287
Sebészeti jelentőségű colitisek	287
Vastagbél-rák	288
A colon-rák sebészi kezelésének elvei a lokalizáció és stádium/ szövődmény szerint	291
Jóindulatu daganatok	293
Diverticulum, diverticulosis	293
Ritkább heveny kórképek.	293
Vastagbél-polypok	294
Féregnyulvány	295
Végbél-rák	295
Nem tumoros belső sipolyok	297
Szokványos proctologia	297
Máj és eperendszer (<i>Gergely Mihály</i>).	299
Sebészileg gyógyítható gócos májbetegségek	299
Kiterjedt májattétek	300
Centrális vagy májkapui elsődleges máj/epeut/rák	301
Eperendszer	301
Az epehólyag betegségei.	301
Cholesterosis.	301
A kőnélküli epehólyag gyulladása	301
A kőnélküli epehólyag rákja.	301
Az epeutak betegségei.	301
Az intrahepatikus epeutak.	303
Az extrahepatikus epeutak.	304
A Vater-papilla elváltozásai	305
Pancreas (<i>Gergely Mihály</i>).	306
A hasnyálmirigy gyulladása	306
Heveny pancreatitis	306
Subacut pancreatitis	307
Idült pancreatitis	309
Sebészi megfontolások.	309
Pancreas tumorok	310
A radikális műtét megfontolásai.	313
Periampullaris tumorok	314
A sebészi kezelés eredményei	314
A lép sebészete (<i>Várhelyi Imre</i>).	315
A lépeltávolítás javallatai.	316
Belgyógyászati javallatok.	316
A lép és ereinek betegségei.	318
A lépeltávolítás ellenjavallatai	319
A lépeltávolítás következményei.	319
A lépeltávolítás műtéti szövődményei	320
Retroperitoneum (<i>Várhelyi Imre</i>)	320
Retroperitoneális haematoma	320
Retroperitoneális phlegmone.	321
Retroperitoneális tályogok	322
Retroperitoneális daganatok.	323
A szervátültetés sebészete (<i>Permer Ferenc</i>)	323
Bevezetés	323
Definíció	324
A szervátültetésről általában.	324
Veseátültetés.	325
A veseátültetés sebészi technikája	328
Kórlefolyás, posoperatív kezelés	328

A veseátültetés szövődményei	330
Ellenőrzés, gondozás	336
Májátültetés	336
Indikáció	336
A betegek kiválasztása.	336
A sebészi technika.	336
Az immunsuppressiv therápia	337
Az utókezelés	337
Szövődmények.	337
Hasnyálmirigy átültetés	337
Mellkasi sebészet	338
Mellkasfal (<i>Czakó Zoltán</i>)	338
Fejlődési rendellenességek.	339
Mellkasi kimeneti syndroma.	340
Tietze syndroma	340
Mellkasfali sérv.	340
Fertőzések	340
Daganatok	341
A mellhártya sebészeti megbetegedései (<i>Incze Dénes</i>)	342
A mellhártya gyulladós betegségei	343
A mellhártya parazita eredetű betegsége	345
A mellhártya gombás betegségei	346
Mellhártya aspergillosis	346
A mellhártya spontán perforációinak betegségei.	347
A mellhártya daganatos betegségei	348
Trachea sebészi megbetegedései (<i>Czakó Zoltán</i>)	352
Leggyakoribb légcső megbetegedések.	353
A trachea daganatai	353
A tüdő sebészi betegségei (<i>Czakó Zoltán</i>).	354
Fejlődési rendellenességek.	354
Tüdő idegentestek	355
A tüdő és hörgők gyulladós megbetegedései	356
Parazitás betegségek.	358
Degeneratív ciszták, bullák	359
Daganatok	359
A mediastinum sebészi betegségei (<i>Kiss János István</i>).	362
A mediastinum fejlődési rendellenességei.	362
Mediastinalis sérvek.	362
Sérülések	362
Mediastinitis	363
Daganatok	364
Struma intrathoracale	366
Mediastinalis cysták	367
Mediastinalis képletek tumort utánzó elváltozásai	367
A ductus thoracicus betegségei.	367
A rekesz betegségei (<i>Radeczki Gábor</i>).	368
Rekeszsérvek.	369
Rekesz daganatai.	371
Transdiagphragmalis sipolyok.	371
A nyelőcső sebészete (<i>Radeczki Gábor</i>)	372
A nyelőcső jóindulatu elváltozásai.	372
Nyelőcső divertikulum	372
Achalasia cardiae	373
A nyelőcső heges szűkületei	374
A nyelőcső jóindulatu daganatai	374

Gastrooesophagealis reflex	375
Hiatus hernia	377
Nyelőcső perforációk	377
A nyelőcső rosszindulatu daganatai	379
Nyelőcső vérzések.	380
A nyelőcső betegek progresszív ellátása.	380
Szívsebészet	381
Szerzett szívbetegségek sebészete (<i>Péterffy Áprád</i>)	381
A progresszív betegellátás alapelve.	381
Billentyű hibák.	382
Ischemiás szívbetegség	387
Szívizom infarctus szövődményeinek sebészete	388
A szív daganatai	390
Szívtamponád	390
Konstruktív pericarditis	391
Szívátültetés.	391
Veszélyeztetett szívbetegségek (<i>Gömöry András, Kamarás János</i>).	391
A congenitalis vitiumok ellátása a progresszív betegellátás keretében	392
A congenitális vitiumok incidenciája és prognózisa	392
Ujszülöttkori veszélyállapotok	392
Csecsemőkori veszélyállapotok.	394
Kezeletlen esetek veszélyei.	394
Veszélyeztetett újszülöttek és csecsemők korszerű ellátása	395
A gyermekkardiológiai hálózat szervezete a progresszív betegellátásban	397
A congenitalis vitiumok ellátása gyermekkorban	399
A congenitalis vitiumok késői kórleletani következményei	399
Pacemaker kezelés a progresszív betegellátás keretében (<i>Gömöri András</i>)	399
A szív elektromos ingerlésének lehetőségei	399
A pacemaker kezelés két formája	400
Az ideiglenes jellegű pacemaker kezelés.	400
A végleges jellegű beültetés	401
Generátor típusok	402
Szövődmények	403
Gondozás	405
Lágyrész és végtag sebészet.	405
A bőr és kötőszövet sebészete (<i>Kiss János István</i>).	405
Degeneratív megbetegedések	405
A kéz nem specifikus gyulladásos megbetegedései.	409
Daganatok.	411
Csont és ízületi betegségek (<i>Kiss Béla</i>).	413
Gyulladások.	413
Csont daganatok.	414
Reaktív csontelváltozások.	415
Hamartómák	415
Valódi csonttumороk.	415
Ismeretlen eredetű, tumorszerű elváltozások.	417
Ízületi betegségek	417
Az extrapulmonalis gümőkór (<i>Aranyosi János</i>).	418
Az extrapulmonalis gümőkór elleni küzdelem formái.	418
A csontizületi gümőkór	419
A csontizületi gümőkór gyakoribb megjelenési formái.	421
Irodalom	428

VIII. Stomatológia

(Orsós Sándor)

Progresszív betegellátás a stomatológia szakterületén	431
A stomato-onkológiai rosszindulatu elváltozásban szenvedők progresszív ellátása	431
Sulyos, kombinált arcközép és állkapocstörést szenvedettek azonnali) primer definitív komplex ellátása	433
A fogszabályozó kezelésre szoruló egységes és fokozatos ellátása	434
Az állcsontok és az arc fejlődési rendellenességeivel születettek komplex ellátása	437
A temporomandibularis arthromyopathiában (TMA) szenvedők gyógykezelése	438
Függelék	439

IX. Ortopédia

(Rigó János)

Az ortopéd beteg vizsgálata	443
A nyak, a váll és a felső végtag ortopéd betegségei	445
Klippel-Feil szindróma	447
Sprengel-féle deformitás	447
Neurovascularis vállöv-szindróma	447
Spondylosis cervicalis	448
Periarthritis humeros capularis	449
Habitualis vállficam	450
Epicondylitis humeri	451
Paralysis obstetricalis	451
Dupuytren-kontraktura	452
A kéz Volkmann-féle ischaemiás kontrakturája	452
Tendovaginitis creptians	453
Tendo-synovitis	453
Digitus saltans (pattanó ujj)	454
Magdelung deformitás	454
Polydactylia	454
Syndactylia	454
Velezületett radius fejecs ficam	455
A felső végtag gyakoribb fejlődési rendellenességei	455
Hasadt kéz és láb	455
A mellkas deformitásai	455
Pectus infundiculiforme (Pectus excavatum-tölcsérmell)	455
Pectus carinatum (tyukmell)	456
Neuromuszkuláris betegségek	456
Little-kór (Infantilis cereбрalis paresis)	456
Polyomyelitis anterior acuta	457
Heine-Medin betegség	457
A gerinc ortopéd betegségei	458
Scoliosis	458
Hanyagtartás	461
A csípőizület betegségei	461
Coxarthrosis	464
Epiphyseolysis capitis femoris juvenilis	465
Coxa vara infantum	466
Arthritis transitorica coxae	466
Coxa saltans (pattanócsipő)	466
Meniscus sérülés	466

Genu valgum	467
Genu varum.	468
Habitualis térdkalácsficam.	468
Chondropathia patellae.	468
Baker sista	468
Osteochondrosis (Steril csont nekrózisok)	469
Felnőttkori asepticus combfej-nekrózis.	471
A láb betegségei.	471
Pes equinovarus congenitus (dongaláb)	471
Pes planovalgus (ludtalp, bokasüllyedés).	472
Hallux valgus	473
A csontdaganatok diagnosztikája és kezelése	473
Irodalom	475